

התוועדות

כבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

ש"פ קרח, ג' תמוז, ה'תשל"א

יוצא לאור לש"פ קרח, יום ההילולא ג' תמוז, ה'תשע"ח

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים”

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים ושמונה לבריאה

מוקדש

לחיזוק ההתקשרות לנשיאנו

כ"ק אדמו"ר זי"ע

ולזכות

התמים שלום דובער שיחי

לרגל הכנסו לגיל מצוות

ש"פ קרח, יום ההילולא ג' תמוז, ה'תשע"ח

ולזכות אָחיו ואחותו

לוי, נחמה, מרדכי, שניאור זלמן,

משה, ישראל ארי' לייב וניסן

נדפס על ידי ולזכות הוריהם

הרה"ת ר' מנחם מענדל וזוגתו מרת דאברושא

שיחיו לאריכות ימים ושנים טובות ובריאות

גרייזמאן

ולזכות זקניהם

הרה"ת ר' שמואל שיחי גרייזמאן

הרה"ת ר' יוסף יצחק וזוגתו מרת רבקה שיינא שיחיו פעוונער

להשפיע על המצב בזה בהעיר והמדינה, ואת"ל הרי אין פלא גדול בדבר, כיון ששלוחים הם מרבותינו נשיאינו, אשר הבטיחו שטובה פעולה אחת מאלף אנחות, ועאכו"כ כו"כ פעולות, ובפרט שלא רבים המתאנחים על האמור, ובודאי שלא אלף אנחות, וכידוע ביאור הצ"צ בענין אלף (עיי' לקו"ת לגי פרשיות בתחלתו) לטובה, שע"י הצדקה נעשים מוחו ולבו זכים אלף פעמים ככה, שצדקה האמורה בודאי שפעולתה רבה וגדולה בחינוך על טהרת הקדש חדורה חיות חסידותי בכלל ועיקר.

והרי השנה שנת המאה וחמשים להסתלקות הילולא של כ"ק אדמו"ר הזקן, שנת סגולה לכל האמור.

מובן ופשוט שכל האמור מעלה, מופנה לכל אחד וגם לכל אחת, מכל אלו שזכו לשמוע ע"ד כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, ועאכו"כ אלו שזכו ללמוד תורתו או גם לקבל ברכתו או גם לראותו פנים אל פנים.

ומובן ופשוט גם כן שכל הכתוב למעלה אינו לשם דרשה או אפילו לא להטפת מוסר, כי אם מיוסד על מ"ש קץ שם לחשך, המצב שהי' עד עתה באי-הפעולות בהנ"ל ככל הדרוש כדבעי, ובהנוגע לכמה, קרוב יותר להעדד פעולות מאשר לפעולות כדבעי, ואין להאריך בדבר המצער ועד להבהלה.

והלואי כיון שבאנו מזמן חירותינו, חירות מכל ענינים המבלבלים, שכל אחד ואחת בתוככי כלל ישראל, ישתחרר מפיתוי היצר המסבירים שפעולות האמורות לא עליו הם, וכבר יצא ידי חובתו וגם למצוה מן המובחר וגם למהדרין מן המהדרין, משא"כ פלוני שעדיין לא התחיל וכו', ושישו בני מעי.

ויהי רצון שסו"ס יבשר הוא ויבשרו כל אנ"ש שבסביבתם טוב בכל האמור, והלואי ואזכה ואקבל בשורות אלו בהקדם הכי גדול.

בברכה.

הבטיחו שטובה פעולה אחת מאלף אנחות: ראה לקו"ד ח"ב שנה, א. אג"ק אדמו"ר מהור"צ ח"ב אגרות שפ"ג; תסו (ע' ע; ע' עב; ע' רכו). חט"ז אגרת ויקנב (ע' תלו — נעתק ב"היום יום" ח אדר שני). ובכ"מ.

לקו"ת לגי פרשיות בתחלתו: נדפס לאח"ז באוה"ת בראשית (כרך ו) תתרכ"ב, ב ואילך. מ"ש קץ שם לחשך: איוב כה, ג. ושישו בני מעי: לשון חז"ל — ב"מ פג, סע"ב.

בס"ד.

פתח דבר

לקראת ש"פ קרח, יום הגדול והקדוש ג' תמוז, יום ההילולא העשרים וארבע של כ"ק אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע, הננו מוציאים לאור התוועדות ש"פ קרח, ג' תמוז ה'תשל"א — הנחה בלתי מוגה.

*

בתור הוספה — מכתב (תדפיס מכרכי אגרות-קודש שמכינים עתה לדפוס).

*

ויה"ר שנוכה תיכף ומיד ממש לקיום היעוד "הקיצו ורננו גו", ומלכנו נשיאנו בראשם, וישמיענו נפלאות מתורתו, "תורה חדשה מאתי תצא".

ועד הנחות בלה"ק

ר"ח תמוז, ה'תשע"ח,
ברוקלין, נ"י.

©

Published and Copyright 2018 by
LAHAK HANOCHOS INC.

788 Eastern Parkway Suite #408 | Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 604-2610

info@lahak.org • http://www.lahak.org

The Kehot Logo is a trademark of Merkos L'inyonei Chinuch.

5778 • 2018

Printed in the United States of America

נדפס באדיבות דפוס
The PrintHouse

538 Johnson Ave. Brooklyn N.Y. 11237
(718) 628-6700

נסדר והוכן לדפוס
על ידי חיים שאול בן חנה
בדפוס „ועד הנחות בלה"ק"
(718) 604-2610

נדפס בסיוע ולזכות יצחק בן לאה וזוגתו רבקה ויקה בת רחל ומשפחתם שיחי

הוספה

בי"ה, אדר"ח אייר תשכ"ג
ברוקלין

הווי"ח אי"א נו"נ וכו' מוה' ... שי

שלום וברכה!

במענה למכתבו – מבלי הוראת זמן הכתיבה – בו כתב בנוגע להסדר לימי הקיץ והחופש, שאז סגירת כמה בתי ספר אפילו הדתיים וכו' וכו', אשר הכרח שגם אז ילמדו התלמידים-ות ויתחנכו, ומתאר המצב באריכות וכו'. והנה אף שמובן וגם פשוט שצודק בתאור המצב והמסקנות, ואת"ל עדיין אינו מספיק בערך רציניות הענין, אבל מה שחסר לגמרי במכתבו הוא תיאור מפורט, מה עשו הורי התלמידים-ות במשך כל השנים שעברו, כולל גם שנת תשכ"ג, מלבד סברות מה שעל אחרים לעשות, והרי סו"ס חיוב החינוך מתחיל מושגתם לבניך, לימוד התורה וחינוך, וכל עניני סברות, הרי לכל לראש הוא על ההורים, שמהם צריכה להיות ההתעסקות בזה לא פחות מהתעסקות בעניני פרנסת הגוף, ובפרט שהרי ושגתם לבניך כתובה בפרשה ראשונה דקריאת שמע, ואספת דגנך לאחר זה בפרשה שני', וגם בפרשה זו הרי זה בא לאחר ההקדמה, והי' אם שמוע תשמעו, ולא עוד אלא שלאחרי ואספת וגו' נכפל עוד הפעם ושגתם לבניך, והרי סו"ס, כמה מהם עסקו במרץ בפרנסת הגוף ואפילו את"ל גם נפש הבהמית, משא"כ בנוגע לושגתם לבניך, נוהגים טוב עין, ומעמיסים כל הענין, אך ורק על אחדים מאנ"ש התמימים שהם בהנהלה או ר"י במוסד פלוני, ולכל היותר יוצא ידי חובתו בתרומת ממון מזמן לזמן, משא"כ לטרחת בגופם ותעמולה בסביבתם, ולא רק לצאת ידי חובתו (פון יוצא וועגען) כ"א בסגנון חז"ל כדבעי למהוי, הרי כל זה כני"ל לדעתם על מתי מספר הנ"ל מוטל.

רואה הנני מצב זה שנה אחר שנה זה כו"כ שנים, אבל בכל זה קויתי שכשיהי' נוגע לפו"מ, לבן ובת של פלוני, יתעורר מתרדמתו העמוקה, ועד שיבוא לידי פועל ממש, והרי ראינו במוחש אשר אחד בעיר ושנים במדינה, ביכולתם

מושגתם לבניך: ואתחנן ו, ז.
ואספת דגנך: עקב יא, יד.
והי' אם שמוע תשמעו: שם, יג.

נכפל .. ושגתם לבניך: שם, יט ("ולמדתם אותם את בניכם גו").

טוב עין: לשון הכתוב – משלי כב, ט.

בסגנון חז"ל כדבעי למהוי: ראה כתובות סז, רע"א. וש"נ.

אחד בעיר ושנים במדינה: ע"פ ירמ"ג, יד. – וראה תו"מ התועדויות חכ"ט (תשכ"א ח"א)

ע' 88.

בס"ד. שיחת ש"פ קרח, ג' תמוז, ה'תשל"א.

בלתי מוגה

כ"ק אדמו"ר שליט"א קידש על היין.

א. "יהי הוי' אלקינו עמנו כאשר הי' עם אבותינו אל יעזבנו ואל יטשנו"¹.

זוהי התחלת הרשימה הידועה מג' תמוז – שבו היתה התחלת השחרור והגאולה של כ"ק מו"ח אדמו"ר, שיצא מהמאסר ב"שפאָלערקע" לבייתו (ברחוב מאַחאָוויא), על מנת לנסוע בו ביום לקאָסטראַמאָ [ואע"פ שגם הנסיעה לקאָסטראַמאָ היתה בתור עונש, שילוח², הרי נסיעה זו עצמה היתה ענין גדול (שנעשה מצב קל יותר לגבי המצב שלפנ"ז), ובפרט כפי שהתברר אח"כ שהיתה זו התחלת הגאולה בשלימות ב"ב"י"ג תמוז³], וקודם פרידתו, אמר:

"יהי הוי' אלקינו עמנו כאשר הי' עם אבותינו אל יעזבנו ואל יטשנו, השי"ת זאָל זיין מיט אונז, און וועט זיין מיט אונז (היינו, ש"יהי" הוא לשון בקשה וגם לשון הבטחה) כאשר הי' עם אבותינו, הגם מיר זיינען דאָך ניט גלייך לאבותינו (שלכך צריך לבקש "יהי" ה' אלקינו עמנו .. אל יעזבנו ואל יטשנו) וכו'" (כפי שנדפסו הדברים ברשימה⁴ בדיוק בכל הפרטים).

ב. ו"הימים האלה נזכרים ונעשים"⁵ – "כשהם נזכרים הם נעשים"⁶:

כל עניני טוב וקדושה שישנם במשך השנה – חוזרים ונשנים בכל שנה ושנה באותו אופן כפי שהיו בפעם הראשונה, ואדרבה: ביתר שאת וביתר עוז, כמובן מדברי רבינו הזקן באגה"ק⁷ בנוגע לר"ה.

ולכשתמצי לומר – הרי זה תוכן הציווי "מעלין בקודש"⁸, שזהו אפילו בנוגע למעשה בני אדם, ועאכו"כ בנוגע לענינים שבאים מלמעלה

1) מלכים"א ח, נו.
2) כפי שנקרא בשפת המדינה ההיא: "ססילקע" ("אַ פאַרשיקונג").
3) ראה גם תו"מ חמ"ז ריש ע' 294. וש"נ.
4) סה"ש תרפ"ז ע' 169. וש"נ.
5) אסתר ט, כח.
6) רמ"ז בס' תיקון שובבים. הובא ונת' בס' לב דוד (להחיד"א) פכ"ט.
7) ס"ד.
8) ברכות כח, א. וש"נ.

— שהרי "מגיד דבריו ליעקב חוקיו ומשפטיו לישראל"⁹, וכיון שהקב"ה צוה לבנ"י שצ"ל הסדר ד"מעלין בקודש", הרי זה "דבריו" "חוקיו" ו"משפטיו", שגם הוא עושה כן — שבכל שנה ושנה נמשכים הענינים מלמעלה ביתר שאת וביתר עוז.

ומזה מובן גם בנוגע לג' תמוז, שבכל שנה ושנה חוזר ונשנה הענין ד"הי הוי' אלקינו עמנו כאשר הי' עם אבותינו וגו'" — נתינת כח על הבקשה באופן של אתערותא דלתתא, שעל ידה נמשך מלמעלה ב"מדה כנגד מדה"¹⁰, וכמה פעמים ככה.

ג. והענין בזה בעבודת האדם:

"אבותינו" ו"עמנו" הם שני ענינים בכללות הציור קומה של עם ישראל — שני דורות. ודוגמתם בציור קומה של כל אחד מישראל בפרטיות הם שני הענינים של מוחין ומדות: "אבותינו" הם המוחין, ו"עמנו" הן המדות, כיון ש"חב"ד נקראו אמות ומקור למדות, כי המדות הן תולדות חב"ד"¹¹ (כפי שמבאר בעל הרשימה במאמרו על פסוק זה¹² תוכן הענין ד"אבותינו" ו"עמנו" בכחות האדם).

והנה, העבודה שמצד המוחין היא קלה יותר מהעבודה שמצד המדות — שהרי האדם מבין בשכלו כיצד צריך להתנהג¹³, והחסרון הוא מצד המדות.

וכמובן גם מהמבואר בספרי קבלה¹⁴ שהשבירה דתהו היתה רק בז' מלכין קדמאין, שדוגמתם בכחות האדם הו"ע המדות, משא"כ במוחין לא הי' ענין של שבירה, אלא רק פגם כו'.

וככל הענינים — מרומז גם ענין זה בנגלה דתורה¹⁵:

איתא בגמרא¹⁶: "אין אדם עובר עבירה אא"כ נכנס בו רוח שטות", והיינו, שכאשר ישנו ענין המוחין, לא יכול להיות ענין של חטא, ורק כשחסר ענין המוחין — ש"נכנס בו רוח שטות" (היפך השכל) — אזי יכול להיות ענין של חטא.

וההסברה בזה — לפי שמצד המוחין מבין האדם ש"אין דבר

(9) תהלים קמו, יט. וראה שמו"ר פ"ל, ט. (14) ראה מאמרי אדה"ז תקס"ה ח"ב ע' תב (מע"ח). ביאורו ל"אדהאמ"צ פינחס קיא, רע"א (בהוצאה החדשה — רכה, סע"ב. (11) תניא פ"ג. (12) סד"ה יהי ה"א עמנו תש"י (סה"מ וש"נ לע"ח). ובכ"מ. (15) ראה גם תש"י ע' 57). (16) סוטה ג, א.

ולכאורה הרי זה שייך בעיקר לשמירת מצוות לא תעשה, כמבואר בתניא⁸⁶ ש"היראה היא שרש לשס"ה לא תעשה כו'".

אבל בנוגע לענין ד"ישתדלון . . באורייתא", לימוד התורה שהיא מצות עשה, וכן הענין ד"יתקיימו פקודי אורייתא", שקאי על קיום מצוות עשה, שבהם מתאים הלשון קיום [משא"כ בנוגע למצוות לא תעשה מתאים לשון שמירה, כמארז"ל⁸⁷ "כל מקום שנאמר השמר פן ואל אינו אלא מצות לא תעשה"] — נוגע יותר ענין האהבה, כמבואר בתניא⁸⁶ ש"האהבה היא שרש כל רמ"ח מ"ע וממנה הן נמשכות ובלעדה אין להם קיום אמיתי וכו'".

וא"כ, מהו הביאור במאמר הזהר ש"אלמלי דינא (דוקא) . . לא ישתדלון בני נשא באורייתא ולא יתקיימו פקודי אורייתא"?

וביותר צריך להבין בנוגע לענין האמונה — "מהימנותא עילאה":

בשלמא בנוגע ללימוד התורה וקיום מצוות עשה — הנה אף שנוגע יותר ענין האהבה, מ"מ, שייך לומר שגם ע"י ענין היראה תהי' ההשתדלות בלימוד התורה וקיום מצוות עשה; אבל לכאורה לא שייך לומר שע"י היראה יהי' ענין האמונה — דממה-נפשך: אם אינו מאמין ח"ו, אין לו ממי להתיירא; ואם יש אצלו ענין היראה, עכצ"ל שישנו אצלו כבר ענין האמונה.

וא"כ, צריך להבין הפירוש הפשוט במאמר הזהר "אלמלי דינא . . לא הוו ידעי בני נשא מהימנותא עילאה".

וכפי שיתבאר לקמן⁸⁸.

(86) פ"ד. (88) עד כאן נמצא ברשימה שתח"י (המור"ל).

(87) עירובין צו, א. וש"נ. (88) פ"ד.

שעברה עם הכה"ג הרשע שנכנס לקד"ק, למה רצו גם הם להכנס לשם, בידעם שגם להם עלול לקרות כן? ! — אלא מכאן רואים עד כמה הי' יקר אצלם להכנס להקטיר קטורת לפני ולפנים ולכפר על בני"י ("אחת בשנה יכפר גוי"⁷⁷), ולכן נשתוקקו לזה ביותר, עד כדי כך, שהיו מוכנים למסור נפשם⁷⁸ —

ולקחו איש מחתתו ועמדו פתח אוהל מועד — שמזה מוכח שאין כוונתם לחלוק על הקב"ה, אלא אדרבה: לברר שבחירת משה באהרן לכהונה גדולה אינה דבר שבדה משה מלבו⁷⁹, אלא בשליחותו של הקב"ה, שבחר באהרן ("האיש אשר יבחר ה'")⁸⁰ לכהונה גדולה — אזי הי' יכול לטעון להקב"ה: "אל אלקי הרוחות", "יודע מחשבות כו" — שהרי זה ענין התלוי במחשבתם (אם כוונתם למרוד כו', או שכוונתם לשם שמים), ולכן לא יתכן ש"האיש אחד יחטא ועל כל העדה תקצוף" לכלות אותם כרגע.

יא. בנוגע ללימוד ענין בהערות אאמו"ר על הזהר — איתא בזהר בפרשתנו⁸¹ "אלמלי דינא לא אשתכח בעלמא לא הוו ידעי בני נשא מהימנותא עילאה, ולא ישתדלון בני נשא באורייתא, ולא יתקיימו פקודי אורייתא פולחנא שלימותא וכו'". ומבאר אאמו"ר⁸², "ל"פ מהימנותא עילאה הוא יחוד אורייתא שבפסוק ראשון דשמע, והוא באמונה בהוי' אחד, זהו מהימנותא עילאה. אורייתא הוא בז"א. פקודי אורייתא שהם מצות הם במל'. . . ובכלל הוא הג' בחי' בינה ז"א מל', אמי אחותי בתי⁸³. ובכל אלו הג' יש בחי' דינ⁸⁴. זהו אלמלי דינא לא אשתכח כו'".

וכמדובר כמ"פ שמצד קוצר הזמן וצמצום הנייר והדיו, לא כתב אאמו"ר באריכות הביאור ובכל הפרטים, בסמכו על כך שהענינים הפשוטים ישלימו לבד.

ובנדוד — עדיין צריך להבין בפשטות הענינים:

הצורך בענין היראה (דינא) בפשטות הוא — כדי לשלול ענין של חטאים, כדאיתא במדרש⁸⁵: "אמר הקב"ה אם בורא אני את העולם במדת הרחמים הוי חטיי סגיאין".

(77) ס"פ תצוה. (82) לקוטי לוי"צ הערות לזח"ג ס"ע שפג
 (78) ראה גם לקו"ש חכ"ח ע' 223 ואילך. ואילך.
 (83) בלקו"ת [אמור לה, סע"א ואילך] —
 בהביאור דונקדשתי (לקולוי"צ כאן).
 (79) ראה פרשתנו שם, כח.
 (80) שם, ז.
 (81) קעח, ב.
 ע"ש (לקולוי"צ כאן).
 (84) כמ"ש בזהר פ' אחרי דס"ה ע"א,
 ע"ש (לקולוי"צ כאן).
 (85) ב"ר פי"ב, טו.

עושה את עצמו¹⁷, אלא "יש בעה"ב לבירה זו"¹⁸, ולכן, עליו לברר מהו רצונו של בעה"ב, ולמלא רצונו, ועאכו"כ שלא לעשות היפך רצונו. וענין זה מובן בפשטות בשכל האדם — לא רק בשכל של נפש האלקית, אלא גם בשכל של נפש הבהמית.

וכיון שהמוח שליט על הלב בטבע תולדתו¹⁹ — הרי ההבנה בשכל שבמוח צריכה לפעול גם על המדות שבלב (ע"י ה"בכך", שממנו נולדים המדות), וגם למטה מזה — על המחשבה דיבור ומעשה שלו בעבודת הבריורים.

אלא שיש הפסק והבדל בין השכל שבמוח ובין המדות (שזהו עיקר ענין האדם, ובוזה היא עיקר עבודתו), שזהו ענינו של "עמלק", עליו נאמר²⁰ "ראשית גוים עמלק", מלשון "ומלק את ראשו ממול ערפו"²¹, שזהו ההפסק שבין המוחין למדות, שההתבוננות שבמוח לא תומשך במדות שבלב.

ולכן יש צורך בסיוע מלמעלה, שלא להתפעל מפיתויי היצה"ר ומענינים המונעים ומעכבים, כמארז"ל²² "אלמלא הקב"ה עוזרו אינו יכול לו".

ועל זה היא הבקשה: "יהי הוי' אלקינו עמנו כאשר הי' עם אבותינו" — שכמו שהוא אצל "אבותינו", בחי' המוחין, ששם אין מקום כלל למציאות החטא, יומשך כן גם במדות ("עמנו"), והיינו, שלא יהי' הפסק בין המוחין למדות, ועי"ז יומשך גם בעבודת הבריורים ע"י מחשבה דיבור ומעשה, היינו, שההנהגה בפועל תהי' כפי ההבנה שבשכל.

ד. וענין זה נאמר כבר בג' תמוז, שאז הי' עדיין מעמד ומצב של גלות (אלא שזהו רק עונש קל יותר קצת), ואעפ"כ, סומכים על הקב"ה, שימלא את הבקשה "יהי הוי' אלקינו עמנו כאשר הי' עם אבותינו אל יעזבנו ואל יטשנו".

ועד שנמשך באופן — כפי שמסיים ברשימה — ש"לכל בני"י יהי' אור ברוחניות ובגשמיות":

"אור" — הו"ע המוחין, כמ"ש²³ "החכם עיניו בראשו והכסיל בחושך הולך", כי, כשמאיר אור המוחין אזי נעשה מואר ("ליכטיק").

(17) ראה חובת הלבבות פ"ה.
 (18) ראה ב"ר רפל"ט.
 (19) ראה תניא פי"ב (יז, רע"א). מזח"ג.
 (20) רכד, א. ועוד.
 (21) ויקרא ה, ח. וראה תו"א תצוה פה, א"ב. אוה"ת פ' זכור ע' איתשפט.
 (22) סוכה נב, ריש ע"ב. וש"נ.
 (23) קהלת ב, יד.
 (20) בלק כד, כ.

וכיון ש"יהי הוי' אלקינו עמנו כאשר הי' עם אבותינו", היינו, שמאיר אור המוחים, אזי "לכל בני" יהי אור".

ובלשון הכתוב²⁴: "לכל בני ישראל הי' אור במושבותם" — בכל מקום שנמצאים, בארץ הקודש או בחוץ לארץ, בימים קדושים או בימי החול, אצל יושבי אוהל או אצל בעלי עסק.

ומסיים: "ברוחניות ובגשמיות" — לא כהלשון הרגיל ברוב המקומות: "בגשמיות וברוחניות" (תחילה גשמיות ואח"כ רוחניות), אלא "ברוחניות ובגשמיות" — כיון שכאן מדובר אודות סדר ההמשכה מלמעלה למטה, החל מההמשכה מ"אבותינו", בחי' המוחין, לבחי' המדות, "עמנו", ולאח"ז נמשך בכל עניינו — ברוחניות, ועד שנמשך גם בגשמיות, שבכל הענינים "יהי אור".

וכל זה נמשך "לכל בני", ובפרט לאלו שהולכים בדרכיו ובאורחותיו אשר הורנו.

ולאח"ז הולך כל אחד לבטח דרכו לגאולה די"ב-י"ג תמוז — שאז נאמרת ברכת הגומל: "שגמלני טוב", ובעניית "אמן", שמורה על נצחיות הענין,

ובאופן שמגאולה זו באים לגאולה הכללית, השלימה והאמיתית, ע"י משיח צדקנו, בקרוב ממש.

* * *

ה. ע"פ האמור — יובן גם מה שנאמרו כאן ב' השמות "הוי' אלקינו":

ובהקדם המבואר²⁵ בפירוש הכתוב²⁶ "שמע ישראל הוי' אלקינו הוי' אחד" — שנאמרו כאן ד' שמות על הקב"ה, שבכללות הם כנגד ד' אותיות שם הוי', שענינם בספירות הוא חכמה ובינה ז"א ומלכות: "אחד" — שרומז על ז' רקיעים וארץ (ח) וד' רוחות השמים, שבהם ממשיכים אלופו (א') של עולם²⁷ — קאי על ספירת המלכות, שבה שייך הענין דז' רקיעים וארץ. "הוי'" — ששם הוי' הוא כתפארת²⁸, הו"ע בחי' ז"א. "אלקינו" — קאי על בינה, ש"מינה מתערין דינין²⁹, שזהו"ע שם אלקים, מדת הדין. ו"הוי'" (הא') — הו"ע שם הוי' שבחכמה.

(24) בא יו"ד, כג.
 (25) ראה ד"ה שמע ישראל תש"כ ספ"א (תו"מ חכ"ז ע' 4) וש"נ.
 (26) ופרדס). ובכ"מ.
 (27) ראה לקו"ש ח"א ע' 11. וש"נ.
 (28) ראה תו"א נח יו"ד, ב (מכהאריז"ל
 (29) ראה זח"ב קעה, ב. לקו"ת תורייע כג,
 (25) ראה ד"ה שמע ישראל תש"כ ספ"א
 (26) ואתחנן ו, ד.
 (27) ראה לקו"ש ח"א ע' 11. וש"נ.
 (28) ראה תו"א נח יו"ד, ב (מכהאריז"ל
 (29) ראה זח"ב קעה, ב. לקו"ת תורייע כג,

אבל כיון ש"אוהב ישראל הי'"⁶³, התחיל לחשוב שיתכן שאין כוונתם לחלוק על הקב"ה, אלא אדרבה, כוונתם לשם שמים — שחפצם ורצונם במעלת הקדושה של כה"ג, או מעלת הקדושה של נשיא בישראל כמו משה רבינו, שהרי זה עתה שמעו ממשה רבינו "מי יתן כל עם ה' נביאים"⁶⁴, ובמ"ת נאמר להם "ואתם תהיו לי ממלכת כהנים"⁶⁵, שפירושו "כהנים גדולים"⁶⁶. ולכן, גם לאחרי שמשה רבינו אמר להם "אנו אין לנו אלא ה' אחד ארון אחד ותורה אחת ומזבח אחד וכה"ג אחד"⁶⁷, אין זו "עוולה" גדולה כ"כ שמבקשים כולם כהונה גדולה.

ולכן אמר להם: "הא לכם תשמיש חביב מכל היא הקטורת כו"⁶⁷, [ואין להקשות איך הציע להם משה להקטיר קטורת⁶⁸, בה בשעה שאסור לזר להקטיר קטורת, וא"כ יש בזה משום "לפני עור לא תתן מכשול"⁶⁹ — כי, כאשר משה מצווה להקטיר קטורת, הרי זה ציווי ה' (בתור הוראת שעה — ע"ד שהקטיר משה בשבעת ימי המילואים⁷⁰), וחשיב כעבודת הקטורת. ולכן הי' הציווי "וירם את המחנות גו' כי קדשו", "שהרי עשאו"ם לכלי שרת"⁷¹, ועד שנעשו "ציפוי למזבח"⁷² — דאף שיש צורך בכך, כהמשך הכתוב⁷³: "זכרון לבני ישראל למען אשר לא יקרב איש זר להקטיר קטורת", הרי אי אפשר שיהיו "ציפוי למזבח" אלא לאחרי שנתקדשו כו'].

ובראותו שמוכנים לכך, למרות ש"התרה בהם .. שכולם אוכדים ואחד נמלט"⁷⁴,

— וע"ד שמצינו בזמן בית שני, שהיו נותנין ממון על כהונה גדולה, כדי להכנס ביהו"כ"פ לפני ולפנים להקטיר קטורת, וכיון שרשעים היו, לא היו מוציאים שנתן⁷⁵ (ועד שהיו צריכים לגרור ("אָרויסשלעפן") אותם משם כו"⁷⁶), ולכאורה אינו מובן: לאחרי שראו מה שאירע בשנה

(63) מנחות סה, א"ב.
 (64) בהעלותך יא, כט.
 (65) יתרו יט, ו.
 (66) בעה"ט עה"פ.
 (67) פרש"י פרשתנו שם, ו.
 (68) ומה שמצינו באלהינו הנביא שהציע לנביאי הבעל להקריב קרבן כו' (מלכים"א יח, כג), י"ל (בדוחק עכ"פ) שזהו לפי שנביאי הבעל היו גוים (ואילו לבני"ש שנכחו במעמד זה נאמר רק "עד מתי אתם פוסחים על שתי הסעיפים גו'" (שם, כא)).
 (69) קדושים יט, יד.
 (70) צו ח, כח ובפרש"י. וראה גם פרש"י נשא ז, יד.
 (71) פרשתנו יז, ב ובפרש"י.
 (72) שם, ד.
 (73) שם, ה.
 (74) פרש"י שם טז, ז.
 (75) יומא ח, סע"ב ובפרש"י.
 (76) ראה זח"ג קב, א ובנצו"ז שם אות ו. וש"נ.

וגשמיות הם בשוה ממש, ולכן נמשכים כל הענינים "מידו המלאה הפתוחה הקדושה והרחבה"⁵⁶, ומתוך שמחה וטוב לבב — כן תהי' לנו.

* * *

ח. מאמר (כעין שיחה) ד"ה ויקח קרח וגו'.

* * *

ט. הביאור בפירוש רש"י על הפסוק⁵⁷ "אל אלקי הרוחות", יודע מחשבות, אין מדתך כמדת בשר ודם, מלך בשר ודם שסרחה עליו מקצת מדינה, אינו יודע מי החוטא, לפיכך כשהוא כועס נפרע מכולם, אבל אתה לפניך גלויות כל המחשבות ויודע אתה מי החוטא, "האיש אחד", "הוא החוטא ואתה על כל העדה תקצוף? אמר הקב"ה, יפה אמרת, אני יודע ומודיע מי חטא ומי לא חטא",

— שאצל כל העדה הי' רק "סרחון" ("סרחה"), שמורה על הנהגה באופן המאוס אצל המלך, אבל לא היתה אצלם מרידה במלך (שעל זה חייבים מיתה), ורק "האיש אחד" שהסית והביא אותם לידי סרחון זה, הוא ה"חוטא" במרידה ממש נגד המלך, וא"כ, לא יתכן שאלה שרק "סרחו" ייענשו בעונש החמור של החוטא —

הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א, ונדפס בלקו"ש ח"ג ע' 51 ואילך.

י. ויש לבאר גם הטעם לכך שבהתחלת הענין נאמר⁵⁸ "וישמע משה ויפול על פניו", "מפני המחלוקת, שכבר זה בידם סרחון רביעי וכו' (ולכן) נתרשלו ידיו וכו'"⁵⁹, ורק לאח"ז טען משה להקב"ה "האיש אחד יחטא ועל כל העדה תקצוף" — שזהו בגלל מה שאירע בינתיים — שמשה אמר להם "קחו לכם מחתות... ושימו עליהן קטורת לפני ה'"⁶⁰, וכן עשו, "ויקחו איש מחתתו... ושימו עליהם קטורת ויעמדו פתח אוהל מועד"⁶¹:

בתחילה נפל משה על פניו ונתרשלו ידיו כו' — כיון שחשב שכוונתם לחלוק על הקב"ה, על ה' ועל משיחו, וכבר זה בידם סרחון⁶² רביעי וכו'.

(56) נוסח ברכה הג' דברהמ"ז. (57) פרשתנו טז, כב. (58) פרשתנו שם, ד ובפרש"י. (59) ויש להעיר גם על הדיוק בהמשך לשון רש"י: "משל לבן מלך שסרח על אביו כו'", ואילו בפסוק "אל אלקי הרוחות" מביא משל (60) הטעם שגם כאן נאמר הלשון "סרחון" (ולא "חטא") — ראה לקו"ש שבפנים הערה 23. (61) שם, יח. (62) הטעם שגם כאן נאמר הלשון "סרחון" (ולא "חטא") — ראה לקו"ש שבפנים הערה 23.

[וכאן רואים הענינים המופלאים שבפירוש רש"י:

דובר בהתוועדות שלפנ"ז³⁰ אודות פירוש רש"י על הפסוק³¹ "אני ה' אלקיכם" [לא כדברי הגמרא במסכת מנחות³²: "כתיב בה (בפרשת ציצית) אני ה' אלהיכם שתי פעמים, אני הוא שעתיד ליפרע, ואני הוא שעתיד לשלם שכר", אלא] "אני ה' — נאמן לשלם שכר", "אלקיכם — נאמן להפרע".

וההסברה בזה — בפנימיות הענינים — כי, שם הוי' הוא בחכמה, שכולה חסד, כמ"ש³³ "החכמה תחיי", ולכן נמשך מזה רק ענין השכר — "נאמן לשלם שכר"; ושם אלקים ("אלקיכם") הוא בכינה, ש"מינה דינין מתעריין", ולכן נמשך מזה ענין העונש — "נאמן להפרע".

ובהקדמה — שאע"פ שהשמות הוי' ואלקים הם מז' השמות שאינם נמחקים³⁴ שהם מצד ז' המדות³⁵, הנה בכללות יותר ישנם גם במוחין: שם הוי' — בחכמה, ושם אלקים — בכינה.

והענין בזה:

חכמה — היא למעלה מעולמות, אבל היא ראשית ומקור לעולמות. וזהו שהוי' בחכמה — כי שם הוי' הוא מלשון מהוה³⁶, אלא שהתהוות זו היא באופן דהי' הוה ויהי' כאחד³⁷, כיון שלמעלה מהחכמה לא שייך כל הגדר דהי' הוה ויהי', שיהי' צורך לחדש שהם "כאחד", ורק בחכמה שהיא כבר ראשית ומקור לעולמות שייך לומר הי' הוה ויהי' כאחד (ואילו שם הוי' שלמעלה מחכמה הוא הוי' שאין לו פירוש³⁸).

אמנם, בחי' החכמה היא רק מקור לעולמות; ואילו התהוות העולמות בפועל היא ע"י המדות, שבעת ימי הבנין, וההתחלה היא בכינה, שנקראת "אם הבנים"³⁹ (והו"ע השבת שלפני שבעת ימי הבנין⁴⁰). וזהו ששם אלקים הוא בכינה — כי, שם אלקים מורה שהוא בעל

סע"ב. שה"ש כז, ב. וראה גם תו"מ חיי"ב ע' 135. וש"נ. (37) זהו ופרדס שם. תניא שם פ"ז (פכ), (א). שו"ע אדה"ז או"ח רס"ה. (38) ראה סה"מ תרנ"ד ע' שפד. המשך תער"ב ח"א פר"ה. ועוד. (39) ראה לקו"ת דרושי שמע"צ פח, ד. וש"נ. (40) ראה פרדס שער ד (שער עצמות וכלים) פ"ז. תורת העולה (להרמ"א) ח"ג פנ"ט. פי' חכמוני (לר' שבתי דונולו) לספר יצירה פ"ד מ"ד. (30) שיחת ש"פ שלה ס" (לעיל ע'...). (31) ס"פ שלה. (32) מד, א. (33) קהלת ז, יב. (34) שבועות לה, סע"א. (35) ראה תו"א שם. מאמרי אדה"ז על פרשיות — נח ע' סג (מע"ח). תו"ח נח סד, סע"ג (וש"ג). ובכ"מ. (36) זח"ג רנו, סע"ב. פרדס ש"א פ"ט. תניא שעהי"ה"א רפ"ד. ובכ"מ. (37) זהו ופרדס שם. תניא שם פ"ז (פכ), (א). שו"ע אדה"ז או"ח רס"ה. (38) ראה סה"מ תרנ"ד ע' שפד. המשך תער"ב ח"א פר"ה. ועוד. (39) ראה לקו"ת דרושי שמע"צ פח, ד. וש"נ. (40) ראה פרדס שער ד (שער עצמות וכלים) פ"ז. תורת העולה (להרמ"א) ח"ג פנ"ט. פי' חכמוני (לר' שבתי דונולו) לספר יצירה פ"ד מ"ד.

הכחות (כמבואר בטושו"ע⁴¹ בנוגע לכוונת ופירוש המלות בנוסח הברכות), והרי "כח" הו"ע שבא בהתלבשות בפנימיות (כמבואר בחסידות⁴²), שלכן הרי זה באופן של התחלקות — ריבוי כחות, וגם שם אלקים הוא לשון רבים⁴³, שזהו מצד ההמשכה וההתלבשות למטה בעולם (שלכן נקרא גם דיין בשם "אלקים"⁴⁴).

וזוהי הבקשה "יהי הוי" אלקינו עמנו כאשר הי' עם אבותינו" — דלכאורה, כיון ש"אבותינו" ו"עמנו" הם שני ענינים נפרדים, איך יתכן שהוי" יהי עמנו כאשר הי' עם אבותינו? ולכן מזכירים (לא רק שם הוי", אלא) "הוי" אלקינו", ששם אלקים הוא בבניה, ששייכת כבר לענינים שלמטה הימנה, ולכן על ידה יכולים לפעול ששם הוי' יומשך מ"אבותינו" להיות "עמנו".

ו. וה"בכך" מזה בנוגע לעבודה:

לא מספיק ענין המעשה בפועל, אלא צריך להיות גם ענין ההבנה וההשגה. ובלשון הרמב"ם⁴⁵: "יסוד היסודות ועמוד החכמות (ר"ת הוי"ע⁴⁶) לידע שיש שם מצוי ראשון וכו'", שבזה מחוייב כל אחד מישראל.

והענין בזה — דלכאורה אינו מובן: כיון שמציאותו של הקב"ה ("מצוי ראשון") היא סוג מציאות אחרת לגמרי ממציות הנבראים, איך שייך שהאדם יוכל להבין ולקשר זאת עם מציאותו ועניניו? אך הענין הוא — שצריך "לידע שיש שם מצוי ראשון", ש"דעת הוא לשון התקשרות והתחברות, שמקשר דעתו בקשר אמין וחזק מאד ויתקע מחשבתו בחוזק כו"⁴⁷, ועי"ז בא הענין בהבנה והשגה, ובאופן ששייך למציאותו.

זאת ועוד:

יכולים לחשוב שמספיק ענין הדעת בלבד, ואילו בנוגע לחכמה ובניה — די בכך שישמע ממישהו אחר את מקור השכל (חכמה), והוא יעסוק רק בהתפשטות השכל בהבנה והשגה (בניה); או שישמע ממישהו אחר לא רק את מקור השכל אלא אפילו את התפשטות השכל בהבנה והשגה, ואילו אצלו יהי רק ענין הדעת, ש"יתקע מחשבתו בחוזק".

41 אור"ח ס"ה. 42 ראה אה"ת ענינים ע' קיא ואילך. ועוד. 43 ראה משפטים כא, ו. כב, ח. שם, כז. ועוד. 44 ה' יסוה"ת בתחלתן. 45 ראה גם פרש"י וירא כ, יג. וישלח 46 סדה"ד ד"א תכנו. שה"ג (להחיד"א) מע' רמב"ם. וראה גם "פירוש" לרמב"ם שם. לה, ז.

אך תורת חסידות חב"ד אומרת שאין האמת כן, אלא אצל כל אחד צריכים להיות ג' הענינים דחכמה בינה ודעת, והיינו, שצריך להתייגע בעצמו גם על התפשטות השכל בהבנה והשגה, וגם על מקור השכל; וכהפס"ד בהל' תלמוד תורה⁴⁷ שכל אחד חייב להתייגע בתורה כפי שיד שכלו מגעת כו'.

ונקודת הענין — שכיון שלכל אחד יש עשר כחות, צריך להתייגע בכל עשר כחותיו. — בתחילה צריך אמנם לקבל מרבו, ובאופן ש"שפתותיו נוטפות מר"⁴⁸, שדוקא אז יכול לקבל כדבעי; אבל לאחרי כן צריך להתייגע בעצמו בכל עשר כחותיו, ובאופן שמההבנה וההשגה שבמוחין יומשך במדות שבלב, ועד למעשה בפועל — בהתאם לבקשה "יהי ה' אלקינו עמנו כאשר הי' עם אבותינו".

ז. וכאשר העבודה היא בכל עשר כחות הנפש — אזי מקבל גם את העשר כחות דלמעלה כו'.

וכמבואר בתורה אור⁴⁹ על הפסוק⁵⁰ "לא תהי' משכלה ועקרה בארצך את מספר ימיך אמלא", שנוסף על שלילת הענין ד"משכלה" ו"עקרה" ע"י שההתבוננות שבמוח שממנה נמשך במדות שבלב, ישנם גם הענינים שנותנים מלמעלה⁵¹ — "את מספר ימיך אמלא", ש"מספר" הוא ע"ד "השמים מספרים"⁵², שפירושו "מנהרין ומנצנצין כספירין"⁵³, ו"מספר ימיך הוא אור שבתוך הימים", שזהו מה שנמשך מלמעלה כו', ועד לענין ד"אמלא", בגימטריא ע"ב⁵⁴, שזהו המספר דשם הוי' במילוי יודיין⁵⁵.

וגם ענין זה מרומז במ"ש "יהי הוי' אלקינו עמנו כאשר הי' עם אבותינו" — שנוסף על המשכת המוחין ("אבותינו") במדות ("עמנו"), ישנם גם הענינים שנמשכים מלמעלה ("הוי' אלקינו"), כך, שניכר עליו שהוא יהודי שישנם אצלו בשלימות לא רק הענינים דמחשבה דיבור ומעשה, מדות ומוחין, אלא גם האור שמאיר מלמעלה.

וזוהו שמסיים ברשימה דג' תמוז ש"לכל בניי יהי' אור", ומוסיף "ברוחניות ובגשמיות" — כיון שנמשך ממקום כזה שלגביו רוחניות

47 פ"א ה"ד. 48 שה"ש ה, יג. וראה שבת ל, ב. וש"נ. 49 משפטים עח, ד ואילך. 50 משפטים כג, כז. 51 וכמבואר בסידור (עם דא"ח) בהערה לתקון חצות (קנא, סע"ג ואילך) שלאחרי שהאדם מייגע את עצמו בעבודתו, אזי נמשך לו מלמעלה כו'. 52 תהלים יט, ב. 53 ראה זח"ב קלו, ב. 54 בעה"ט עה"פ (משפטים שם). וראה גם סה"מ תרח"צ ע' קנד. 55 ראה תו"מ ח"ג ריש ע' 296. וש"נ.